

**EL**

**EL**

**EL**



ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 20.4.2009  
COM(2009) 170 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ  
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ  
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου  
για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων**

[SEC(2009) 495]

# ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων

## 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα θύματα εγκληματικών πράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση δικαιούνται εύλογης και προσηκουσας αποζημίωσης για τη ζημία την οποία υπέστησαν, ανεξάρτητα από τον τόπο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον οποίο τελέστηκε η αξιόποινη πράξη. Η οδηγία 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων<sup>1</sup> (εφεξής «η οδηγία») θεσπίζει σύστημα συνεργασίας για τη διευκόλυνση της αποζημίωσης των θυμάτων εγκληματικών πράξεων σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα. Το σύστημα εφαρμόζεται στο πλαίσιο των ρυθμίσεων των κρατών μελών για την αποζημίωση των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας που έχουν τελεστεί στο αντίστοιχο έδαφός τους.

Το άρθρο 19 της οδηγίας προβλέπει ότι το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2009, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Η υποχρέωση αυτή εκπληρώνεται με την παρούσα έκθεση η οποία καλύπτει την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2006<sup>2</sup> έως 31 Δεκεμβρίου 2008<sup>3</sup>.

Για να προετοιμάσει την έκθεση, η Επιτροπή ζήτησε την εκπόνηση μελέτης για την εφαρμογή της οδηγίας η οποία καταρτίστηκε από αντισυμβαλλόμενο<sup>4</sup>. Ο κύριος στόχος της μελέτης ήταν η αξιολόγηση της τρέχουσας φάσης εφαρμογής της οδηγίας σε όλα τα κράτη μέλη. Για το σκοπό αυτό ο αντισυμβαλλόμενος εκπόνησε μελέτη όσον αφορά τα εξής:

- την εφαρμογή της οδηγίας: αξιολόγηση σε επιχειρησιακό επίπεδο των συστημάτων αποζημίωσης.
- την αποτελεσματικότητα της οδηγίας: προσδιορισμός συγκυριακών παραγόντων, κανονιστικών ρυθμίσεων και διαδικασιών (εφόσον υπάρχουν) που δυσχέραναν την εφαρμογή.

<sup>1</sup> ΕΕ L 261 της 6.8.2004, σ. 15. Επισημαίνεται ότι η νομική βάση της οδηγίας είναι το άρθρο 308 της συνθήκης ΕΚ. Ως εκ τούτου η οδηγία εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη, περιλαμβανομένης της Δανίας, στην οποία δεν ισχύουν τέτοια κοινοτικά μέτρα στον τομέα της συνεργασίας στην πολιτική δικαιοσύνη που έχουν εκδοθεί δυνάμει του τίτλου IV της συνθήκης ΕΚ.

<sup>2</sup> Σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 της οδηγίας, τα κράτη μέλη όφειλαν να θέσουν σε εφαρμογή την οδηγία το αργότερο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2006.

<sup>3</sup> Τα παραρτήματα της έκθεσης παρουσιάζονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής αριθ. .

<sup>4</sup> Παρουσίαση υπό μορφή μήτρας: η εφαρμογή της οδηγίας 2004/80/ΕΚ για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ, 12.12.2008, και ανάλυση της εφαρμογής της οδηγίας 2004/80/ΕΚ για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ, 12.12.2008 (εφεξής «η μελέτη»). Η πρόσβαση στη μελέτη είναι δυνατή στη διεύθυνση: [http://ec.europa.eu/justice\\_home/doc\\_centre/civil/studies/doc\\_civil\\_studies\\_en.htm](http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm).

- το περιεχόμενο της εθνικής νομοθεσίας: σύγκριση των συστημάτων αποζημίωσης των κρατών μελών, αξιολόγηση της συμμόρφωσης των συστημάτων αξιολόγησης των κρατών μελών με τις διατάξεις της οδηγίας.

Επιπλέον, η εφαρμογή της οδηγίας συζητήθηκε σε συνάντηση των κεντρικών σημείων επαφής που έχουν οριστεί από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας και η οποία οργανώθηκε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για Αστικές και Εμπορικές Υποθέσεις και έλαβε χώρα στις 23 Οκτωβρίου 2008.

Η οδηγία και όλες οι πληροφορίες που παρείχαν τα κράτη μέλη κατ'εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας έχουν καταχωριστεί στον Ευρωπαϊκό Δικαστικό Άτλαντα για Αστικές Υποθέσεις (εφεξής «ο Άτλας»)<sup>5</sup>.

## 2. ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ

Το άρθρο 1 της οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το θύμα «εκ προθέσεως εγκλήματος βίας» που έχει τελεστεί σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος της συνήθους διαμονής του αιτούντος αποζημίωση, να δικαιούται να υποβάλει αίτηση αποζημίωσης στο κράτος αυτό. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο ο αιτών διαμένει συνήθως (η «αρχή συνδρομής») βοηθά τον αιτούντα και οι υποχρεώσεις της έναντι του θύματος προσδιορίζονται στα άρθρα 5–11 της οδηγίας. Η αρχή συνδρομής δεν προβαίνει σε αξιολόγηση της αίτησης. Η αξιολόγηση αυτή εναπόκειται στην αρχή του κράτους μέλους σύμφωνα με το σύστημα αποζημίωσης του οποίου το θύμα υποβάλλει αίτηση (η «αρχή απόφασης»).

Υποχρεούνται λοιπόν τα κράτη μέλη να συστήσουν αρχές συνδρομής και απόφασης και να ορίσουν κεντρικά σημεία επαφής (άρθρο 3 παρ. 1, 2 και άρθρο 16).

Οι αρχές συνδρομής είναι αρμόδιες για τα ακόλουθα:

- την ενημέρωση των δυνητικών αιτούντων σχετικά με το σύστημα αποζημίωσης (άρθρο 4)·
- την πληροφόρηση των αιτούντων για τον τρόπο συμπλήρωσης του εντύπου της αίτησης (άρθρο 5)·
- τη διαβίβαση της αίτησης στις αρχές απόφασης (άρθρο 6)·
- την παροχή γενικών οδηγιών στον αιτούντα εφόσον χρειάζονται πρόσθετα έγγραφα (άρθρο 8)·
- τη διενέργεια ακρόασης εφόσον ζητηθεί από την αρχή απόφασης (άρθρο 9).

Οι αρχές απόφασης είναι αρμόδιες για τα εξής:

- την παροχή απόδειξης παραλαβής της αίτησης, τη γνωστοποίηση του υπεύθυνου επαφής που έχει αναλάβει το χειρισμό του θέματος και τον προσδιορισμό του χρονικού διαστήματος εντός του οποίου θα ληφθεί η απόφαση για την αίτηση (άρθρο 7)·
- την κοινοποίηση της απόφασης στην αρχή συνδρομής και στον αιτούντα (άρθρο 10).

Το άρθρο 12 παράγραφος 1 της οδηγίας προβλέπει ότι η πρόσβαση στο δικαίωμα αποζημίωσης σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα πρέπει να βασίζεται στα

<sup>5</sup>

[http://ec.europa.eu/justice\\_home/judicialatlascivil/html/cv\\_information\\_en.htm](http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/cv_information_en.htm).

συστήματα των κρατών μελών για την αποζημίωση των θυμάτων. Προσδιορίζοντας τα συστατικά στοιχεία των εν λόγω συστημάτων, το άρθρο 12 παράγραφος 2 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη «εξασφαλίζουν ότι στο πλαίσιο των εθνικών τους ρυθμίσεων υπάρχει πρόβλεψη για σύστημα αποζημίωσης των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας που έχουν τελεστεί στο αντίστοιχο έδαφός τους, το οποίο διασφαλίζει εύλογη και προσήκουσα αποζημίωση των θυμάτων».

Τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι οι δυνητικοί αιτούντες έχουν πρόσβαση σε σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες υποβολής αίτησης αποζημίωσης (άρθρο 4). Η αποζημίωση καταβάλλεται από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει τελεστεί η εγκληματική πράξη (άρθρο 2). Οι διοικητικές διατυπώσεις πρέπει να είναι οι ελάχιστες δυνατές (άρθρο 3 παράγραφος 3) και για τη διαβίβαση των αιτήσεων και των αποφάσεων πρέπει να χρησιμοποιούνται ειδικά έντυπα (άρθρο 14).

### 3. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ

Στο τμήμα που ακολουθεί γίνεται επισκόπηση των διαφόρων πτυχών της εφαρμογής της οδηγίας και ιδίως η κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς, η συμμόρφωση με την οδηγία, η εφαρμογή και η αποτελεσματικότητα της οδηγίας και τα εθνικά συστήματα αποζημίωσης σύμφωνα με το άρθρο 12. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα μέτρα εφαρμογής που προβλέπονται στο κεφάλαιο III της οδηγίας.

#### 3.1. Κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς

Σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1, τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την οδηγία το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2006<sup>67</sup>.

15 κράτη μέλη έχουν θεσπίσει εθνικά μέτρα μεταφοράς πριν από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας: Βουλγαρία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πολωνία, Σλοβενία, Φινλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο. Στις αρχές του 2006 παραλήφθηκαν οι κοινοποιήσεις από 7 ακόμη κράτη μέλη (Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Κύπρος, Λιθουανία, Ουγγαρία, Πορτογαλία και Σλοβακία).

Η Επιτροπή κίνησε διαδικασία παράβασης δυνάμει του άρθρου 226 της συνθήκης ΕΚ σε βάρος της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Λετονίας, της Μάλτας και της Ρουμανίας για μη κοινοποίηση των μέτρων εντός της περιόδου 2006-2007. Έκτοτε η Ιταλία, η Λιθουανία, η Μάλτα και η Ρουμανία κοινοποίησαν την εθνική νομοθεσία για τη μεταφορά σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους.

Μέχρι σήμερα η Ελλάδα δεν έχει κοινοποιήσει τα εθνικά μέτρα για τη μεταφορά της οδηγίας και καταδικάστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο τον Ιούλιο του 2007<sup>8</sup>. Η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία δυνάμει του άρθρου 228 της συνθήκης ΕΚ κατά της Ελλάδας το 2008 και εκκρεμεί η έκδοση απόφασής.

Τα μέτρα μεταφοράς της οδηγίας που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη απαριθμούνται στο παράρτημα 1.

<sup>6</sup> Η προθεσμία που ορίστηκε για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία ήταν η 31η Δεκεμβρίου 2006.

<sup>7</sup> Βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής αριθ. .

<sup>8</sup> Υπόθεση C-2007/026, Επιτροπή κατά Ελλάδας, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2007.

### 3.2. Συμμόρφωση με την οδηγία

Η αξιολόγηση της συμφωνίας των μέτρων μεταφοράς με τις διατάξεις της οδηγίας δεν έχει ολοκληρωθεί λόγω των καθυστερημένων κοινοποιήσεων. Με βάση τις τρέχουσες πληροφορίες, η κατάσταση παρουσιάζεται ως εξής:

**Άρθρα 1-3:** Όλα τα κράτη μέλη εκτός από την Ελλάδα και την Ιταλία έχουν θεσπίσει συστήματα αποζημίωσης που παρέχουν στα θύματα τη δυνατότητα να υποβάλουν αίτηση αποζημίωσης (άρθρο 1) και έχουν εφαρμόσει τα άρθρα 2-3 (σύσταση αρμόδιων αρχών και διοικητικές διαδικασίες). Οι αρμόδιες αρχές δημοσιεύονται στον Άτλαντα<sup>9</sup>.

**Άρθρο 4:** Υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες από 20 κράτη μέλη για τα μέτρα και τις μεθόδους ενημέρωσης των δυνητικών αιτούντων. Τα κράτη μέλη παρέχουν πληροφορίες για τα συστήματα αποζημίωσης κυρίως μέσω του Διαδικτύου, είτε σε εθνικούς δικτυακούς τόπους είτε στον Άτλαντα. Έχουν επίσης προετοιμάσει φυλλάδια και δελτία. Τα μέτρα ενημέρωσης παρουσιάζονται στο παράρτημα 2<sup>10</sup>.

**Άρθρα 5-10:** Επί του παρόντος υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των διαδικασιών που προβλέπονται στα άρθρα 5-10 της οδηγίας από 12 κράτη μέλη: Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Κύπρος, Λετονία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Φινλανδία, Σουηδία και ΗΒ.

**Άρθρο 11:** 17 κράτη μέλη αποδέχονται αιτήσεις που έχουν συνταχθεί σε άλλες γλώσσες εκτός της/των επίσημης/ων γλώσσας/ών τους. Η πιο ευρέως αποδεκτή ξένη γλώσσα είναι τα αγγλικά. Η Ισπανία, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο, η Σλοβενία και η Σλοβακία αποδέχονται τη χρήση στις αιτήσεις μόνο των επίσημων γλωσσών τους. Οι πληροφορίες όσον αφορά τις γλώσσες παρουσιάζονται από το κράτος μέλος στο παράρτημα<sup>11</sup>.

### 3.3. Έμπρακτη εφαρμογή και αποτελεσματικότητα της οδηγίας

Όσον αφορά την εφαρμογή στην πράξη της οδηγίας στα διάφορα κράτη μέλη υπάρχουν περιορισμένα μόνο διαθέσιμα στοιχεία<sup>12</sup>. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ο αριθμός των διασυνοριακών αιτήσεων που υποβλήθηκαν με τη βοήθεια της αρχής συνδρομής καθώς και ο αριθμός των ενεργειών που αναλήφθηκαν από την αρχή απόφασης. Το βασικό συμπέρασμα είναι ότι ο αριθμός τους μέχρι σήμερα είναι ελάχιστος.

Κράτος μέλος	Αριθμός διασυνοριακών αιτήσεων (αρχή συνδρομής/απόφασης) <sup>13</sup>
Βέλγιο	1 περίπτωση/22 περιπτώσεις
Βουλγαρία	(δεν υπάρχουν ακόμη στοιχεία)

<sup>9</sup> Απαριθμούνται επίσης στο κεφάλαιο 9.2 της ανάλυσης σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2004/80/ΕΚ για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων – ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ, 12 Δεκεμβρίου 2008.

<sup>10</sup> Βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής αριθ. .

<sup>11</sup> Βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής αριθ. .

<sup>12</sup> Κατά την έρευνα που διενεργήθηκε από τον αντισυμβαλλόμενο, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων επέλεξε να μην απαντήσει σε ερωτήσεις σχετικά με τις αιτήσεις, την αίτηση πληροφοριών, τις αποφάσεις, τις ακροάσεις κλπ. Συνεπώς, στα θέματα αυτά τα στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ παρέχονται κατά προσέγγιση.

<sup>13</sup> Οι περίοδοι που καλύπτονται από τα διαθέσιμα στοιχεία ποικίλλουν. Οι αριθμοί βασίζονται στη μελέτη και στις πληροφορίες που ελήφθησαν κατά τη συνεδρίαση των κεντρικών σημείων επαφής της 23ης Οκτωβρίου 2008.

<b>Δημοκρατία της Τσεχίας</b>	0 περιπτώσεις/3 περιπτώσεις
<b>Δανία</b>	2 περιπτώσεις/2 περιπτώσεις
<b>Γερμανία</b>	(δεν υπάρχουν στοιχεία)
<b>Εσθονία</b>	3 περιπτώσεις/4 περιπτώσεις
<b>Ελλάδα</b>	(δεν έχει γίνει η μεταφορά)
<b>Ισπανία</b>	(δεν υπάρχουν στοιχεία για την αρχή συνδρομής)/48 περιπτώσεις
<b>Γαλλία</b>	(δεν υπάρχουν στοιχεία για την αρχή συνδρομής)/28 περιπτώσεις
<b>Ιρλανδία</b>	1 περίπτωση/31 περιπτώσεις
<b>Ιταλία</b>	(δεν υπάρχουν αρμόδιες αρχές)
<b>Κύπρος</b>	(δεν υπάρχουν στοιχεία για την αρχή συνδρομής)/2 περιπτώσεις
<b>Λετονία</b>	2 περιπτώσεις/1 περίπτωση
<b>Λιθουανία</b>	3 περιπτώσεις/0 περιπτώσεις
<b>Λουξεμβούργο</b>	0 περιπτώσεις/1 περίπτωση
<b>Ουγγαρία</b>	0 περιπτώσεις/0 περιπτώσεις
<b>Μάλτα</b>	0 περιπτώσεις/(δεν υπάρχουν στοιχεία για την αρχή απόφασης)
<b>Κάτω Χώρες</b>	39 περιπτώσεις/3 περιπτώσεις
<b>Αυστρία</b>	(δεν υπάρχουν στοιχεία για την αρχή συνδρομής)/3 περιπτώσεις
<b>Πολωνία</b>	5 περιπτώσεις/5 περιπτώσεις
<b>Πορτογαλία</b>	(δεν υπάρχουν στοιχεία για την αρχή συνδρομής)/3 περιπτώσεις
<b>Ρουμανία</b>	1 περίπτωση/0 περιπτώσεις
<b>Σλοβενία</b>	0 περιπτώσεις/ 1 περίπτωση
<b>Σλοβακία</b>	0 περιπτώσεις/ 0 περιπτώσεις
<b>Φινλανδία</b>	6 περιπτώσεις/1 περίπτωση
<b>Σουηδία</b>	7 περιπτώσεις/14 περιπτώσεις
<b>Ηνωμένο Βασίλειο</b>	Περίπου 100 περιπτώσεις/(δεν υπάρχουν στοιχεία για την αρχή απόφασης)

Σύμφωνα με τη μελέτη, ο λόγος για τον οποίο δεν υπάρχουν σχετικά διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται να είναι ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν μόλις πρόσφατα θέσει σε εφαρμογή την οδηγία. Άλλα κράτη μέλη συνάντησαν κατά την εφαρμογή εμπόδια στα οποία περιλαμβάνονται η γλώσσα, η έλλειψη γνώσεων για τα νομικά συστήματα και διαδικασίες των άλλων κρατών μελών και η τήρηση διαφορετικής στάσης σε θέματα ταχύτητας και αποτελεσματικότητας. Στις απαντήσεις επισημάνθηκε επίσης ότι ελάχιστες ήταν οι επιτυχείς περιπτώσεις οι οποίες θα μπορούσαν να κοινοποιηθούν.

Επιπλέον των στατιστικών αποτελεσμάτων μπορούν να παρουσιαστούν τα ακόλουθα πορίσματα που έχουν βασιστεί στη μελέτη:

### 3.3.1. Αποτελεσματικότητα της οδηγίας

Οι αρχές απόφασης και συνδρομής διαμόρφωσαν συνολικά θετική άποψη για τη λειτουργία του τρέχοντος συστήματος καθώς και των κεντρικών σημείων επαφής,

για τη χρησιμοποίηση των εντύπων, των γλωσσών και τη χρήση της τεχνολογίας επικοινωνιών. Ωστόσο, το σχετικά χαμηλό ποσοστό απαντήσεων αποτέλεσε πηγή ερωτηματικών σχετικά με το βαθμό στον οποίο οι απαντήσαντες χρησιμοποιούν πράγματι το σύστημα.

Οι αρχές απόφασης και συνδρομής χαρακτήρισαν ως επί το πλείστον αποτελεσματικούς τους βασικούς τους συνομιλητές. Ελάχιστοι από τους απαντήσαντες τήρησαν κριτική στάση για τους επίσημους εταίρους τους. Θετικές ήταν και οι αξιολογήσεις για τα κεντρικά σημεία επαφής.

Ωστόσο, η άποψη των αιτούντων για τη διαδικασία ήταν σαφώς λιγότερο θετική από εκείνη των αρχών δεδομένου ότι χαρακτήρισαν τη διαδικασία υποβολής αίτησης περίπλοκη και χρονοβόρα. Οι γλωσσικοί φραγμοί, η έλλειψη πληροφόρησης και νομικών συμβουλών χαρακτηρίστηκαν ως τα κύρια προβλήματα. Συνάγεται συνεπώς ότι παρά τις υποχρεώσεις που προβλέπει το άρθρο 11 της οδηγίας, οι γλωσσικοί φραγμοί - και γενικά η επικοινωνία - συνεχίζει να αποτελεί κύριο πρόβλημα στη διαδικασία εφαρμογής.

### *3.3.2. Φόρτος εργασίας και αποφάσεις*

Ο κατά προσέγγιση αριθμός αιτήσεων που υποβλήθηκαν σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο της οδηγίας κατά την περίοδο αναφοράς είναι πολύ χαμηλός, όπως διαφαίνεται στον ανωτέρω πίνακα. Υπάρχουν ωστόσο ενδείξεις ότι ο αριθμός των αιτήσεων, των ακροάσεων και των αιτημάτων παροχής πληροφοριών αυξήθηκε σημαντικά στο διάστημα 2006-2008. Παρά την αύξηση του αριθμού των αιτήσεων, το ποσοστό επιτυχίας παρέμεινε σχεδόν το ίδιο (περίπου 10%). Σύμφωνα με τη μελέτη, σημειώθηκε ουσιαστική αύξηση στα απόλυτα αιτηθέντα και καταβληθέντα ποσά. Σε σχέση με τα αιτηθέντα ποσά το ποσοστό των αποζημιώσεων ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με το έτος και τον τόπο.

### *3.3.3. Οργάνωση και επικοινωνία*

Στη μελέτη επισημαίνεται ότι η ικανότητα επεξεργασίας και διαβίβασης αιτήσεων και αποφάσεων φαίνεται να ποικίλει σε μεγάλο βαθμό στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά μέσο όρο, χρειάζονται κατά προσέγγιση τέσσερις εβδομάδες για τη διαβίβαση μιας αίτησης και περίπου δύο εβδομάδες για την παραλαβή της αίτησης από την αρχή απόφασης. Όσον αφορά τις αιτήσεις για συμπληρωματικές πληροφορίες το χρονικό διάστημα μπορεί να ανέλθει σε τέσσερις μήνες.

Η χρήση της τεχνολογίας επικοινωνίας φαίνεται να έχει συμβάλει στην αύξηση του αριθμού των ακροάσεων αλλά όχι σε ουσιαστικό βαθμό. Το 2006 το ποσοστό των ακροάσεων ανήλθε περίπου στο 10% ενώ το 2007 στο 19%. Υπήρξαν ελάχιστα παραδείγματα τηλε-εικονοδιασκέψεων λόγω των προκυπτουσών δυσχερειών. Μια μικρή μειοψηφία των αρχών απόφασης (1/4) εκδήλωσαν επίσης προθυμία να χρησιμοποιήσουν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και φαξ.

Τέλος, οι απαντήσαντες στην πλειοψηφία τους εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τη χρήση της γλώσσας. Ωστόσο, μια αισθητή μειοψηφία (περίπου 1/4) διατύπωσε ανησυχίες και διατυπώθηκαν διάφορες υποδείξεις για τρόπους βελτίωσης της κατάστασης, περιλαμβανομένης της χρήσης διερμηνέων μητρικής γλώσσας.

### *3.3.4. Ποσοστό απωλειών*

Με βάση τα διαθέσιμα στο πλαίσιο της μελέτης στοιχεία, προκύπτει ότι μόνο ένας σχετικά μικρός αριθμός θυμάτων επεδίωξε την υποβολή αιτήσεων για διασυνοριακές αποζημιώσεις.

Αυτό μπορεί να εξηγηθεί ενδεχομένως από την άγνοια για την ύπαρξη των συστημάτων έως την απροθυμία συνεργασίας με την αρμόδια για τις αιτήσεις αρχή (αρχή συνδρομής). Επιπλέον, συγκυριακοί παράγοντες – διαβλεπόμενοι γλωσσικοί φραγμοί, έλλειψη κεντρικής πηγής πληροφόρησης και ανάμειξη των δύο αρχών – ενδέχεται να έχουν επίσης οδηγήσει σε υψηλό ποσοστό παραίτησης από τη διαδικασία υποβολής της αίτησης<sup>14</sup>.

### **3.4. Συστήματα αποζημίωσης των κρατών μελών (άρθρο 12)**

#### **3.4.1. Ύπαρξη εθνικών συστημάτων αποζημίωσης**

Το άρθρο 12 προβλέπει την υποχρέωση πρόβλεψης εθνικού συστήματος αποζημίωσης των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας που έχουν τελεστεί στο αντίστοιχο έδαφός τους.

Όλα τα κράτη μέλη εκτός από την Ελλάδα φαίνεται να έχουν εκπληρώσει την εν λόγω υποχρέωση.

#### **3.4.2. Πράξεις που οδηγούν σε αποζημίωση καλυπτόμενες από συστήματα και «εύλογη και προσήκουσα αποζημίωση» σύμφωνα με το άρθρο 12**

Η μελέτη και ο δικτυακός τόπος του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για Αστικές και Εμπορικές Υποθέσεις<sup>15</sup> περιλαμβάνουν σημαντικό αριθμό πληροφοριών για τα εθνικά συστήματα αποζημίωσης. Οι τρέχουσες πρακτικές των εθνικών συστημάτων αποζημίωσης περιγράφονται κατωτέρω σε σχέση με δύο σημαντικές πτυχές και συγκεκριμένα τις πράξεις που οδηγούν σε αποζημίωση και το θέμα της «εύλογης και προσήκουσας αποζημίωσης».

Όλα τα κράτη μέλη εκτός από την Ελλάδα παρέχουν αποζημίωση στα θύματα εκ προθέσεως εγκλημάτων κατά ατόμων. Όσον αφορά τους συγγενείς των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας που είχαν ως συνέπεια το θάνατο του θύματος, η σχέση των συστημάτων που καλύπτουν το θανάσιμο τραυματισμό έναντι εκείνων που δεν τον καλύπτουν είναι 2:1. Τα περισσότερα κράτη μέλη αποκλείουν τις αποζημιώσεις για εξ αμελείας τραυματισμούς, είτε προς τα θύματα είτε προς τους συγγενείς τους.

Η μεγάλη πλειοψηφία των κρατών μελών προβλέπει αποζημιώσεις τόσο για σωματική βλάβη όσο και για θάνατο. Τα περισσότερα μάλιστα από τα κράτη αυτά περιλαμβάνουν στα συστήματά τους την ασθένεια και την ψυχική βλάβη.

Στις περισσότερες περιπτώσεις δύνανται να λάβουν αποζημίωση τόσο τα θύματα όσο και οι στενοί συγγενείς τους (σε περίπτωση ανθρωποκτονίας).

Όλα τα κράτη μέλη εκτός από δύο επιβάλλουν προθεσμία για την κατάρτιση και υποβολή της αίτησης αποζημίωσης και τα περισσότερα (3:1) προβλέπουν δυνατότητα παράτασης της εν λόγω προθεσμίας σε συγκεκριμένες περιστάσεις που συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τις ιατρικές συνέπειες που είχε η εγκληματική πράξη για το θύμα.

Αντίθετα, η πλειοψηφία των κρατών μελών (2:1) δεν επιβάλλει κανένα ελάχιστο ποσό ως όριο για την αποζημίωση και στην περίπτωση εκείνων που προβλέπουν τέτοιο όριο, τα ποσά ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό.

<sup>14</sup> Άλλες αιτίες γενικότερης φύσεως για το υψηλό ποσοστό παραίτησης περιλαμβάνονται στη μελέτη.  
<sup>15</sup> [http://ec.europa.eu/civiljustice/comp\\_crime\\_victim/comp\\_crime\\_victim\\_gen\\_en.htm](http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_gen_en.htm).

Ενώ κανένα από τα συστήματα δεν θέτει την περάτωση της ποινικής διαδικασίας ή την ταυτοποίηση του δράστη ως προϋπόθεση επιλεξιμότητας για αποζημίωση, όλα σχεδόν τα συστήματα απαιτούν την καταγγελία της εγκληματικής ενέργειας από το θύμα στην αστυνομία. Ο αριθμός ωστόσο των συστημάτων που προβλέπουν προθεσμία για την κατάθεση των μηνύσεων αυτών είναι σχεδόν ίσος με τον αριθμό των συστημάτων που δεν προβλέπουν τέτοια προθεσμία. Μεταξύ αυτών που προβλέπουν προθεσμία, σχεδόν τα μισά προβλέπουν και δυνατότητα παράτασής της.

Όλα σχεδόν τα συστήματα περιλαμβάνουν διάταξη που προβλέπει τη δυνατότητα, για τα θύματα που κατά κάποιο τρόπο συνέβαλαν στη δημιουργία των συνθηκών που οδήγησαν στον τραυματισμό τους, να μπορεί να επιβληθεί μείωση της αποζημίωσής τους ή να απορριφθεί εντελώς το αίτημά τους. Αντίθετα, στη μεγάλη πλειοψηφία των συστημάτων (4:1) τα θύματα που έχουν (βεβαρημένο) ποινικό μητρώο δεν αποκλείονται για το λόγο αυτό (εν όλω ή εν μέρει) από την αποζημίωση.

Στο πλαίσιο της έρευνας οι ερωτώμενοι έπρεπε να απαντήσουν εάν, όπως απαιτεί η οδηγία, τα συστήματά τους παρέχουν «εύλογη και προσήκουσα αποζημίωση». Στο ερώτημα αυτό απάντησαν λιγότερες από τις μισές αρχές απόφασης. Εκείνες που απάντησαν δήλωσαν ότι τα συστήματά τους πληρούσαν τον εν λόγω όρο.

Πολλές από τις ερωτήσεις που τέθηκαν αφορούσαν την αξιολόγηση και το εύρος της αποζημίωσης που παρέχουν τα συστήματα. Για την πλειοψηφία των απαντησάντων (2:1) η εκτίμηση της αποζημίωσης βασίζεται στις εθνικές τους νομοθετικές ρυθμίσεις για τις αποζημιώσεις σε περιπτώσεις σωματικής βλάβης ή θανάτου. Ορισμένα συστήματα εφαρμόζουν μια κλίμακα που καθορίζει μια οικονομική αξία για κάθε είδος βλάβης.

Η μεγάλη πλειοψηφία των συστημάτων παρέχουν αποζημίωση, επιπλέον των περιπτώσεων ηθικής βλάβης, και για οικονομικές ζημιές που προκύπτουν από την πράξη (για παράδειγμα, διαφυγόντα κέρδη) ενώ τα περισσότερα παρέχουν αποζημίωση για πιο μακροπρόθεσμες αναπηρίες. Ομοίως, η πλειοψηφία των συστημάτων προβλέπει αποζημίωση για τα συντηρούμενα πρόσωπα, τόσο για ηθική βλάβη (πένθος) όσο και για οικονομική ζημία (απώλεια της ιδιότητας του συντηρούμενου μέλους).

Η πλειοψηφία των συστημάτων (4:1) επιβάλλει σε κάθε περίπτωση ανώτατο όριο για τη συνολική αποζημίωση. Οι απόψεις όμως είναι ισομερώς μοιρασμένες για το εάν πρέπει να υπάρχει ανώτατο όριο όσον αφορά την αποζημίωση των διαφυγόντων κερδών.

Ο αιτών μπορεί να λάβει αποζημίωση από δύο άλλες πηγές. Η πρώτη αφορά την αποζημίωση από το δράστη. Η εθνική νομοθεσία δύναται να προβλέπει την υποκατάσταση της αρμόδιας για τα δικαιώματα του θύματος αρχής στο πλαίσιο της αστικής αγωγής του θύματος κατά του δράστη. Από την έρευνα προέκυψε ότι μια μικρή πλειοψηφία των εθνικών συστημάτων δεν ζητεί από τα θύματα να προβούν σε εύλογες ενέργειες για να εξασφαλίσουν την επανόρθωση από το δράστη. Η δεύτερη πηγή αφορά τα παράπλευρα οφέλη που μπορούν να αντληθούν από το κράτος, από τον εργοδότη του αιτούντος ή από ασφάλειες του τελευταίου. Για το θέμα αυτό οι ερωτηθέντες συμφώνησαν ότι τα συστήματα δύνανται να αποσκοπούν στην αποφυγή της διπλής αποζημίωσης.

Παρόλο που τα συστήματα αποζημίωσης είναι πολυσύνθετα και τα χαρακτηριστικά τους διαφέρουν στα διάφορα κράτη μέλη, φαίνεται ότι όλα τα κράτη μέλη στα οποία

διενεργήθηκε η έρευνα έχουν θεσπίσει ένα αποτελεσματικό σύστημα αποζημίωσης των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας.

Όσον αφορά την απαίτηση εύλογης και προσήκουσας αποζημίωσης, οι ερωτηθέντες στο πλαίσιο της έρευνας συμφώνησαν ότι υπήρχε υψηλός βαθμός συμμόρφωσης στα κράτη μέλη όσον αφορά τη διάταξη για «εύλογη και προσήκουσα αποζημίωση των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας»:

- Όλοι οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι προβλέπεται αποζημίωση των θυμάτων εκ προθέσεως διαπραττομένων εγκλημάτων εις βάρος προσώπων.
- Η πλειοψηφία των κρατών μελών αποκλείουν εξ αμελείας ζημίες από τα συστήματα αποζημίωσής τους.
- Στη μεγάλη πλειοψηφία των κρατών μελών προβλέπεται αποζημίωση τόσο για σωματικές βλάβες όσο και για θάνατο.
- Υπάρχει επίσης συναίνεση ότι η ασθένεια και η ηθική βλάβη πρέπει να περιλαμβάνονται στα συστήματα.
- Τηρείται σε πολύ μεγάλο βαθμό ο ελάχιστος κανόνας σύμφωνα με τον οποίο αποζημίωση μπορούν να ζητήσουν τόσο τα θύματα όσο και οι στενοί συγγενείς τους (σε περίπτωση ανθρωποκτονίας).
- Όλες οι αρχές απόφασης εκτός από δύο γνωστοποίησαν ότι επιβάλλουν προθεσμία για τη συμπλήρωση και την υποβολή αίτησης αποζημίωσης.
- Όλα σχεδόν τα συστήματα περιλαμβάνουν διάταξη που προβλέπει τη δυνατότητα, για τα θύματα που κατά κάποιο τρόπο συνέβαλαν στη δημιουργία των συνθηκών που οδήγησαν στον τραυματισμό τους, να μπορεί να επιβληθεί μείωση της αποζημίωσής τους ή να απορριφθεί εντελώς το αίτημά τους.
- Σύμφωνα με την άποψη της μεγάλης πλειοψηφίας (πρόταση που δεν περιλαμβάνεται στους ελάχιστους κανόνες) τα θύματα που έχουν (βεβαρημένο) ποινικό μητρώο δεν πρέπει να αποκλείονται για το λόγο αυτό από την αποζημίωση.
- Στη μεγάλη τους πλειοψηφία τα συστήματα προβλέπουν αποζημίωση για οικονομικές απώλειες που προκύπτουν από τη πράξη και τα περισσότερα από αυτά προβλέπουν αποζημίωση για πιο μακροπρόθεσμες αναπηρίες.
- Σε ορισμένα συστήματα εφαρμόζεται μια κλίμακα που καθορίζει μία χρηματική αξία για κάθε είδος βλάβης.
- Η πλειοψηφία των συστημάτων επιβάλλει σε κάθε περίπτωση ανώτατο όριο για τη συνολική αποζημίωση.

#### **4. ΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΙΙΙ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ**

Το άρθρο 13 παράγραφος 1 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή λεπτομέρειες που αφορούν τους καταλόγους των αρχών συνδρομής και απόφασης, τις γλώσσες που αναφέρονται στο άρθρο 11, τις πληροφορίες που παρέχονται σύμφωνα με το άρθρο 4 και τα έντυπα των αιτήσεων αποζημίωσης.

13 κράτη μέλη έχουν στείλει όλες τις πληροφορίες που ζητήθηκαν: Βέλγιο, Δημοκρατία της Τσεχίας, Δανία, Ιρλανδία, Γαλλία, Λετονία, Ουγγαρία, Κάτω

Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο. Οι υπόλοιπες χώρες πρέπει να κοινοποιήσουν ορισμένα ακόμη πληροφοριακά στοιχεία.

Στη βάση αυτή, η Επιτροπή κατήρτισε εγχειρίδιο που περιλαμβάνει τις εν λόγω πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2. Το εν λόγω εγχειρίδιο μεταφράζεται σε όλες τις γλώσσες και η δημοσίευσή του γίνεται στο Διαδίκτυο, στον Άτλαντα. Η ενημέρωσή του γίνεται τακτικά με βάση τις προσθήκες που ακολουθούν και τις αλλαγές που κοινοποιούνται από τα κράτη μέλη.

Τα έντυπα για τη διαβίβαση των αιτήσεων και των αποφάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 14 εκπονήθηκαν στις 19 Απριλίου 2006 με την απόφαση 2006/337/EK της Επιτροπής<sup>16</sup>.

Έχει πραγματοποιηθεί μία συνάντηση, στις 23 Οκτωβρίου 2008, των κεντρικών σημείων επαφής που αναφέρονται στο άρθρο 16.

## 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τις προαναφερόμενες διαπιστώσεις, η Επιτροπή συνάγει τα ακόλουθα συμπεράσματα για την εφαρμογή της οδηγίας:

- Όσον αφορά τα εθνικά συστήματα αποζημίωσης που προβλέπει η οδηγία, τα κράτη μέλη φαίνεται να παρέχουν εύλογη και προσήκουσα αποζημίωση στα θύματα εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας. Στο θέμα αυτό το επίπεδο συμμόρφωσης στα κράτη μέλη φαίνεται να είναι υψηλό.
- Όσον αφορά τις διαδικαστικές πτυχές της οδηγίας για διασυνοριακές περιπτώσεις, οι αρχές απόφασης και συνδρομής έχουν διαμορφώσει συνολικά θετική άποψη για τη λειτουργία του τρέχοντος συστήματος περιλαμβανομένων των κεντρικών σημείων επαφής, τη χρησιμοποίηση των εντύπων, τις γλώσσες και τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας των επικοινωνιών. Ωστόσο, η άποψη των αιτούντων όσον αφορά τη διαδικασία είναι πολύ λιγότερο θετική από εκείνη των αρχών. Πολλοί από αυτούς θεωρούν τη διαδικασία υποβολής αίτησης περίπλοκη και χρονοβόρα και εκτιμούν ότι οι γλωσσικοί φραγμοί - και γενικά η επικοινωνία - συνιστά βασικό εμπόδιο στο πλαίσιο της διαδικασίας υποβολής αίτησης αποζημίωσης από τα θύματα.

Η Επιτροπή εκτιμά κατά συνέπεια ότι πρέπει να βελτιωθούν οι ακόλουθες πτυχές εφαρμογής της οδηγίας:

- Τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν προσπάθεια συγκέντρωσης στοιχείων για την εφαρμογή της οδηγίας προκειμένου να είναι δυνατή η καλύτερη αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας.
- Τα κράτη μέλη πρέπει να φροντίσουν στο μέτρο του δυνατού για την παροχή περισσότερων πληροφοριών στους πολίτες σχετικά με την οδηγία και τα εθνικά συστήματα αποζημίωσης, καθώς ελάχιστοι εν δυνάμει αιτούντες φαίνεται να είναι ενημερωμένοι για τα δικαιώματά τους.
- Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να φροντίσουν για την τήρηση των απαιτήσεων της οδηγίας σχετικά με τις γλώσσες ούτως ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότερη δυνατή διαδικασία για τους αιτούντες.

<sup>16</sup> ΕΕ L 125 της 12ης Μαΐου 2006, σ. 25.

- Τέλος, είναι σημαντική η σαφήνεια και η διαφάνεια όσον αφορά κεντρικά στοιχεία των εθνικών συστημάτων αποζημίωσης. Τούτο αφορά ιδίως τα περιλαμβανόμενα στα συστήματα αδικήματα και τις καλυπτόμενες βλάβες ή ζημιές. Ο Άτλας και ο δικτυακός τόπος του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις περιλαμβάνουν ήδη σημαντικό τμήμα των πληροφοριών για τα εθνικά συστήματα αποζημίωσης. Πρέπει ωστόσο να εξεταστεί αν χρειάζονται προσπάθειες για την περαιτέρω βελτίωση των διαθέσιμων στους εν λόγω ιστιακούς τόπους πληροφοριών για την οδηγία και για τα εθνικά συστήματα αποζημίωσης.

Λόγω της σύντομης διανυθείσας περιόδου και της περιορισμένης πρακτικής εμπειρίας που έχει αποκτηθεί από την εφαρμογή της οδηγίας, η Επιτροπή δεν θα προτείνει την τροποποίησή της αλλά εκτιμά ότι η εφαρμογή της μπορεί να βελτιωθεί με βάση τις τρέχουσες διατάξεις. Επιπλέον, η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει τις εξουσίες που της παρέχει η Συνθήκη για να επιβάλει στα κράτη μέλη να ολοκληρώσουν τα ενδεχομένως ελλιπή μέτρα.

